

*Коли Ти щось любиш – відпусти.
Якщо повернеться до Тебе – воно Твоє.
Якщо ні – значить, ніколи Твоїм не було.*
Антуан де Сент-Екзюпері.

*Жодне дерево не виросте до неба,
якщо його корені не сягають пекла.*
К.-Г. Юнг

Сестра Сара-Джоан: *Видно, що ти
любиш Сакраменто.*
Крістін «Lady Bird» Мак-Ферсон: *Справді?*
Сестра Сара-Джоан: *Ти пишеш про нього
так ніжно, з такою любов'ю.*
Крістін «Lady Bird» Мак-Ферсон:
Я просто його описувала.
Сестра Сара-Джоан: *Схоже, що ти його дуже любиш.*
Крістін «Lady Bird» Мак-Ферсон:
Мабуть, я просто уважна.
Сестра Сара-Джоан: *А тобі не здається, що це одне й те
саме? Любов і уважність?*
Діалог з фільму «Lady Bird»

Моїй онучці Ружі

ПРОЛОГ

Усе мало бути не так.

Ця мить. Одна з яйцеклітин дістається яєчника, аби там її запліднив живчик, котрий виграє перегони. Чекає. У той самий момент двісті п'ятдесят мільйонів живчиків (не набагато менше, ніж становить населення Сполучених Штатів) мчать до яйцеклітини зі швидкістю близько вісімнадцятох кілометрів на годину. Біля трьохсот живчиків опиниться поруч, проте лише одному вдасться проникнути досередини. Іноді чиєсь щастя означає поразку інших. Не так усе мало бути, але так сталося.

Мить злиття. Тоді вже все відомо. Якою буде стать, яке волосся, який ніс, які здібності, яка вдача.

Упродовж перших чотирьох тижнів твоя дитина має близько міліметра завдовжки, важить грам, вона ніби макове зерня, а тоді зернятко гірчиці, чіпляється, ділиться на шари, і з кожного шару формуються різні органи. Тоді довжина подвоюється, дитя вже як кісточка яблука. Йому п'ять тижнів, і ти вперше біжиш до туалету, щоб вибловати сніданок, думаєш, що отруїлася. Ти ще не знаєш, що твоя дитина вже має голову, тулуб і хвостик. Не здогадуєшся, що вона вже є. 125 тисяч клітин, тобто удвічі більше, ніж місць на Національному стадіоні. Починають формуватися мозок і серце. Це вже не ніщо. Воно чекає, коли ти довідаєшся. Немає місячних, спершу ти думаєш, що це затримка, купуєш тест на вагітність, хвилюєшся, пієєш на пластикове

віконечко, чекаєш, тупцяючи на місці, переводиш подих, дивишся. Дві блакитні смужки не залишають сумнівів. Загораєш тест у кілька шарів туалетного паперу, кладеш у пакет із «Сонечка» й запихаєш на самісіньке дно відра зі сміттям. Або ховаєш до шухляди, збережеш його на пам'ять.

Починає битися серце. Твоя дитина щоночі виростає на третину своєї довжини, ростуть бруньки кінцівок, утворюється пуповина. Тобі болять груди. Дитина завбільшки як ягідка, як пуголовок, із хрящем там, де потім утвориться хребет, з головою більшою за решту тіла, але з руками, які вже можна зігнути в ліктях. Людина. І може, це якраз та мить, коли тобі хочеться, аби про неї довідалася найважливіша особа. Батько дитини.

ЛИПЕНЬ

«Усе мало бути не так», – подумав Адріан. Уже потому, як вона йому сказала. Він ні про що не здогадувався. День був геть звичайний, може, заходний, як на липень, хмарний, тому їм не хотілося ніде йти, воліли пообніматися вдома. Зрештою, обоє так довго на це чекали... Адріан провів два тижні в Лондоні, вона просиділа у Варшаві, їздила до реабілітаційного центру до Наталії – і більше нічого. У серпні вони збиралися на Хель, із наметом. А решту часу провести тут. Їздити на пляж, сидіти біля Вісли, весь час бути вдвох.

– Хочеш кудись піти? У кіно чи ще десь? – спитав він, але вона відмовилася. Зрештою, йому теж нікуди не хотілося.

Хмари клубочилися над містом, віяв холодний вітер, його манили дім і ліжко. Батька, на щастя, не було, тож можна нічого не боятися. Хай живуть медичні конференції! Останнім часом батько виїздив дедалі частіше, ніби навмисне. Знав, що вони зустрічаються, спитав навпростець, Адріан лише головою кивнув.

– Але ви застерігаєтеся?

– Припини, – відповів він тоді. – Звичайно.

Бо ж вони застерігалися, завжди. Коли Лінка почала приймати ті таблетки, він заспокоївся. Бо завжди боявся, що вона «залетить», боявся того, що це станеться. Тепер можна було не хвилюватися.

Лінка прийшла відразу, щойно Адріан приїхав, навіть речі розпакувати не встиг. Кинулася йому в обійми, у занадто тонкій, як на цю погоду, сукенці, уся тремтіла від вітру й дощу, який невідомо коли встиг початися. Боже, як він за нею сумував! Не міг дочекатися, але принаймні не примушувала його чекати, уже була тут. Його красуня.

– Лисенятко, – муркнув він.

– Лисенятко? – перепитала. – Це щось нове.

І засміялася, він обожнював її сміх.

– Так мені вихопилося, – відказав він. – Але тобі пасує. Особливо до твого рудого волосся.

Бо Лінка пофарбувала свої чудові локони в рудий колір. І тепер виглядала так спокусливо, що він не міг себе стримати.

– Не певна, що я хочу бути лисеням, – почала дражнитися дівчина. – Лисиці – шкідники, вони крадуть курей! Може, краще ти будеш лисом і викрадеш мене?

І тоді хлопець її поцілував, а потім вони пішли до ліжка, точніше, на канапу, навіть не потурбувалися про постіль. Потім він дивився, як вона лежить гола на сірій тканині, її волосся розсипалося довкола голови віялом, і знав, що це мить справжнього щастя, яке неможливо описати. І це було майже нестерпно, така прекрасна, нічим не затьмарена картина. Ще якусь мить. Устав, накинув футболку, а вона сміялася, мовляв, навіщо, але чомусь він не міг цілком розслабитися, це вона була відвертою, усвідомлювала свою тілесність і, хоч запевняла його, що він гарно збудований, що подобається їй, та все-таки Адріан завжди трохи соромився. Пішов на кухню, щось поїсти й відкоркувати вино, щоб відсвяткувати це повернення й зустріч, відчути, що тепер почнуться справжні канікули. Перестати ненадовго думати про майбутнє.

Адріан не знав, як усе буде. Тітка спокушала його навчанням у Лондоні, узагалі він уже вступив, бо вона все залагодила, вдалася до своїх зв'язків. На жаль, у Варшаві його портфолію вдруге не вразило викладачів Академії мистецтв,

тож вибір був один. Він гадав, що коли поїде, то сам, бо Лінка спершу має скласти випускні. Думав, що менше, ніж за рік нічого не завадить їй приїхати до нього, бо там вони зможуть облаштуватися краще, ніж у Польщі. Тітка пообіцяла знайти для нього гарну роботу, тоді він міг би прилітати на кожні вихідні, квитки на літак такі дешеві, що й вона могла б прилітати до нього. Бо ж відомо, як воно: у Польщі важко зробити кар'єру, скрізь потрібні знайомства. Міркував лише, коли їй про це сказати – сьогодні чи пізніше, не хотів псувати цей вечір. Але все однаково зіпсувалося. Тобто... Ні, Адріан справді виявився не готовим до чогось такого, важко було сподіватися, що він просто зрадіє й скаже: звичайно, класно! Налив два келихи вина, витягнув горішки, чипси, почувався чудово; ах, мужчина, який після любовців приносить їжу, майже неандерталець зі здобиччю в зубах.

– Як там Наталія? – поцікавився.

– Ну, слухай... твоє тирамісу – це абсолютна бомба. Тобто... так чи сяк, але Наталія трохи з'їла. Їй уже краще. Я до неї майже щодня їжджу, це недалеко. Зрештою, однаково немає чого робити. А як ти?

– Я? – злякався він. Сказати їй чи ні? – Ну, у Лондоні, сама розумієш, завжди класно... я подумав, може, колись поїдемо разом?

Вона якось спохмурніла. Адріан ковтнув трохи вина. Непогане.

– Спробуй, – сказав він. – Я не знав, чи смакуватиме. Та, здається, співвідношення «ціна – якість»...

– Так... – завагалася вона. – Може, пізніше. А із цим Лондоном... Я мушу тобі дещо сказати.

Він навіть відчув полегкість, бо теж збирався їй щось повідомити.

– Я теж маю тобі щось сказати.

– То кажи, – запропонувала вона.

– Ні, спершу ти, – заперечив. – Зрештою, жінки мають першість.

– Не цього разу, – відповіла вона. Дивно. Вона здавалася якоюсь знервованою, але й збудженою водночас. Якоюсь іншою. – Кажі ти, – повторила дівчина.

– Ну, гаразд, – знизав плечима, але це нічого не полегшувало. Бо... як це зробити? – Знаєш, я й цього разу не вступив.

– Знаю. Але ж у тебе є твоя школа.

– Так, але тітка... Гаразд, скажу, як є. Тітка має зв'язки, її знайомий переглянув моє портфоліо, я можу вчитися в Лондоні.

– А чому не тут? Хіба ця школа погана?

– Ні, але... якщо я справді хочу зробити кар'єру, то потребую чогось кращого, розумієш, Лондон – це Лондон.

– Ти вже все вирішив? – спитала вона так холодно, що він аж злякався.

– Ні, зовсім ні! – вигукнув. Хоча насправді так, вирішив, навіть сказав тітці, бо ж зрозуміло, що це його шанс. – Ну, що ти, я хотів спершу з тобою поговорити.

– Це добре, – відповіла вона. – Бо в мене... плани трохи змінилися.

Про що це вона? Хоче його покинути? Але як це пов'язане з Лондоном?

Вона довго вагалася, тоді з'їла кілька горішків і нарешті видушила:

– Адріане, я вагітна.

Він не знав, із чим це порівняти. Наприклад, із тим, що в усьому будинку згасло світло. Або навпаки: немає струму, і ти сидиш у темряві, і якоїсь миті всі лампи спалахують. Або, коли ти, розігрітий на сонці, стрибаєш у крижане озеро. Або прокидаєшся з похмілля на бетонній підлозі.

Адріан думав, що зараз умре, задихнеться, з ним станеться інфаркт, інсульт, що він раптом захворіє на всі хвороби світу.

– Що? – спитав. – Але як це сталося?

А тоді відчув, що йому зле, що весь світ кружляє, ніби на каруселі, що він, схоже, от-от збожеволіє. А вона лише дивилася на нього. І більше нічого не говорила.

«Не так усе мало бути, – зітхнула Лінка. – Не так». Вона довго думала, що станеться, коли вона йому скаже. Наразі знала тільки Наталія. І раділа, що стане названою тіткою. Що ж, мабуть, легше радіти, що будеш тіткою, аніж мамою. Чи батьком...

Отож вона боялася, як усе буде, коли вона йому скаже. Але мріяла. Вірила. Сподівалася. Після всього пережитого вдвох. Після того, ким вони стали одне для одного. Лінка вірила, що це для нього буде прекрасна, неповторна мить. Хоч, може, Адріан і не чекав такого, та це буде як утілення найпотаємніших мрій. Бо коли чоловік зустрічається із жінкою... Десь глибоко в душі він має цього прагнути. І коли він розповів їй про цей Лондон, то Лінка навіть усміхнулася під носом, бо що таке Лондон у порівнянні з такою новиною, правда? Адже існують речі важливі й найважливіші. Справи дочасні й містичні, як поєднання двох душ, і злиття живчика та яйцеклітини, і те, що із цього утворюється. І коли він запропонував їй вино, то спершу вона злякалася, але потім усміхнулася, бо знала, що він зараз усе зрозуміє, чому їй не можна вина, зараз вилле це вино й носитиме її на руках, її, матір його дитини!

Навіть думала, чи не купити такі крихітні, мацюпусінські черевички, бо знала, що так роблять, дівчата писали на форумі, і так йому повідомити, що він буде батьком, але часу забракло, вона так до нього поспішала, і вірила, що це неважливо, що вже сама звістка буде для нього найкращим дарунком. Навіть, якщо вона й жартувала з Наталією, що він її вб'є, коли довідається, бо це ж вона завинила, але ж говорила це жартома. Принаймні так їй здавалося.

Тепер він її навіть не торкався, сидів сам по той край ліжка, затуливши обличчя долонями, наче йому щойно

зруйнувався весь світ. Агов, я тут, хотілося їй погукати. Я є, і я тут. Але голос застряг Лінці в горлі. Усе мало бути не так. І коли він нарешті прибрав руки від обличчя, а виглядав у цю мить, як шахтар після двох нічних змін поспіль, як той, чий світ зруйновано дощенту, як той, хто довідався, що хтось рідний помер (може, так він виглядав, коли померла його мати?), коли нарешті наважився щось сказати, це було геть не те, чого вона сподівалася.

– І що нам із цим робити? – спитав він.

І тоді вона заплакала, хоча зовсім цього не хотіла. І не хотіла, щоб він її втішав. Бо ця омріяна мить умерла, це очікування, напруження, ці мрії, те, на що вона чекала все життя. І коли він спробував її обняти, відсторонилася.

– Тобто як? – наважилася спитати.

– Лінко... ти ж знаєш... це не найкращий час, – сказав він. – Ти ж знаєш, що є різні варіанти... Який це місяць?

Тоді вона мовчки встала й одяглася. І вийшла, тихо зачинивши за собою двері.

Усе мало бути не так. Він зовсім не хотів, щоб вона так це зрозуміла. Пішла, перш ніж він устиг щось зробити, він був просто в шоці, а потім уже стало запізно. Він дзвонив, вислав есемески, але вона вимкнула телефон, а додому до неї він іти боявся, боявся нашттовхнутися на її матір. Бо він змайстрував її дитину, і її мати напевне про це знає. Ба більше, знає, як він відреагував. Показав себе повним ідіотом, хоча зовсім цього не хотів. В есемесках благав її зустрітися, зателефонувати, сподівався, що вона ввімкне телефон і все прочитає, і все знову буде, як раніше. Та чи буде? З дитиною? Він у ролі молодого батька? Важко таке уявити. Зрештою, вони мають обговорити це разом, це їхня спільна дитина, спільна халепа. Ну, певним чином, бо він своєї вини не відчував. Чому вона казала, що приймає таблетки? Брехала? Якби не це, він би сам подумав, як застерегтися, бо він цього ніколи не хотів! Це не його провина! Крім того,